DATE CU PRIVIRE LA FRECVENŢA SPECIEI *GAVIA STELLATA* (PONT.) ÎN ROMÂNIA

LUDOVIC KOVÁTS

În literatură, cufundarul-guşă-roşie (*Gavia stellata*) este considerat ca oaspete de iarnă, respectiv o specie în pasaj prin ţara noastră. Cu descrierea sistematicii, a modului de viaţă şi răspîndirii acestei specii arctice se ocupă în mod amănunţit tratatele de specialitate (8, 9, 11 etc.). Deoarece indivizii acestei specii se pot observa numai iarna, în număr redus şi destul de rar, prezintă numai importanţă ştiinţifică.

Referitor la frecvenţa acestei specii sînt publicate date de către J. Frivaldszki (2—1891), H. Höhr (3—1940), D. Linţia (6—1944; 8—1955), I. Kohl (5—1957) şi S. Paşcovschi (10—1960). Datele publicate de ei se referă la perioada dintre anii 1852—1960. De aici reiese că în general din zece în zece ani s-a făcut cîte o observaţie. Ar fi greşit să tragem din datele existente concluzii referitoare la frecvenţa lor, deoarece prezenţa acestei specii la noi în ţară, deşi este în număr redus, este un fenomen sistematic în perioada dintre lunile X—V.

În scurta mea lucrare aş dori să adaug şase date noi la informaţiile existente pînă în prezent, printre care comunic şi datele semnalate de Al. Filipaşcu, T. Babuţia, şi F. Hamvas, comunicate mie, pentru care le transmit mulţumirile mele şi pe această cale.

Datele sînt următoarele:

1. La data de 7.XII.1955 în raza oraşului Oradea, pe malul Crişului Repede, Gy. Boroş paznic C. M. N. a colectat o femelă juvenilă în haina de iarnă. Exemplarul acesta este naturalizat şi se află în colecţia Muzeului regional Crişana. Ulterior s-au notat măsurătorile: aripa 279 mm, coada 52 mm, ciocul 53 mm, tarsul 69 mm. Greutatea nu a fost notată.

2. La data de 13. XI. 1956, în raza oraşului Cluj, pe Someş, a fost colectată o femelă, care după naturalizare a ajuns în colecţia Muzeului Zoologic din Cluj. (inf. Al. Filipaşcu).

3. La data de 10. XII. 1964, pe Tîrnava-Mare, lîngă Odorhei, a fost colectată o femelă în haina de iarnă, pe care am primit-o pentru naturalizare. Exemplarul a rămas în proprietatea colecţionarului. Dimensiunile ei sînt următoarele: aripa 261 mm, coada 49 mm, ciocul 43 mm, tarsul 76 mm, greutatea 1 152 g.

4. La data de 20. XI. 1965, pe Mureş, lîngă Pecica, din două exemplare văzute, unul a fost împuşcat. După comunicarea verbală a lui T. Babuţia, acest exemplar juvenil a fost în curs de năpîrlire şi, naturalizat, a ajuns în colecţia I.N.C.E.F. Staţiunea Timişoara.

5. La data de 1. XI. 1966, în comuna Foieni, lîngă oraşul Carei, pe o baltă, a fost colectat un exemplar în haină de iarnă. După naturalizare exemplarul a rămas în proprietatea colecţionarului (Fr. Hamvas).

6. La data de 1. XII. 1966, m-am deplasat în hotarul Episcopia-Bihorului, în apropierea Oradiei, pentru a colecta şi observa păsări. Lîngă gara Episcopia-Bihorului se întinde o baltă provenită dintr-o carieră de pietriş şi pîlnii de bombe. Aici am putut captura un exemplar, mascul juvenil în haină de iarnă şi observa un altul. Exemplarul naturalizat a intrat în colecţia Muzeului regional Crişana. Măsurătorile lui sînt următoarele: aripa 287 mm, coada 55 mm, ciocul 51 mm, tarsul 71 mm, greutatea 1 445 g.

Deoarece prelungirea părţilor mediane posterioare ale osului sternal (margo posterior sterni), care se întinde mult înaintea celor laterale, este caracteristică pentru genul *Gavia*, am preparat şi acest os.

Pentru a obţine o imagine cît mai clară, despre observaţiile de pînă acum, am centralizat datele mai vechi şi cele mai recente într-un tabel (Tabelul nr. 1).

Pe baza datelor cuprinse în tabel putem trage următoarele concluzii.

1. Între anii 1852—1967 pe cuprinsul ţării au fost colectate 21 exemplare dintre care: 5 exemplare se află la Budapesta, 8 exemplare în colecţii din ţară (Sibiu, Oradea, Timişoara),

https://biblioteca-digitala.ro

două exemplare sînt în posesia colecționarilor particulari, 1 exemplar deteriorat, iar 5 exemplare nu mai știm unde se găsesc.

găsire a speciei *Gavia stellata* pe teritoriul țării. Cea mai timpurie observație a fost făcută la data de 15 octombrie.

TABEL nr. 1

nr. crt.	Locul și data observării sau colectării	Nr. ex. observate	Nr. ex. colectate	Observ. sau col. și bibliogr.	Unde se găsește	Obs.
1.	14. XI. 1852, Drasău, r. Sebeș	—	1 ∅ juv.	J. Csató (2)	Budapesta	—
2.	22. I. 1883, Zău de Cîmpie r. Luduș	—	1 ♂	J. Csató (2)	Budapesta	—
3.	23. X. 1885, Tălmaciu, r. Sibiu	—	1 ♂	M. Kimakovicz (2)	Budapesta	—
4.	25. X. 1888, Aurel Vlaicu, r. Orăștie	—	1 ♀	J. Csató (2)	Budapesta	—
5.	31. X. 1897, Zău de Cîmpie, r. Luduș	—	1 ∅	B. Wass (2)	Budapesta	—
6.	2. XII. 1906, Orșova	—	1 ♂ ad.	D. Linția (6)(3) (8)	?	—
7.	18. X. 1908, Sighișoara	—	1 ♂		deter.	capt. viu
8.	Ardeal	—	4 ∅	I. Kohl (5)	Muz. Brukenthal Sibiu	— —
9.	15. X. 1946, Toplița	2	1 ∅		?	
10.	16. IV. 1951, Lăpușna, r. Reghin	—	1 ♂ ad.	I. Kohl (5)(11)	?	capt. viui*
11.	1953, Iași	—	1 ∅		?	—
12.	5. XI. 1954, Lueriu, r. Reghin	—	1 ♂	I. Kohl (5)	?	capt. viu
13.	7. XII. 1955, Oradea	—	1 ♀ juv.	Gy. Boroș	Muz. reg. Crișana	i*
14.	13. XI. 1956, Cluj	—	1 ♀	Al. Filipașcu	Muz. zool. Cluj	notă de la Al. Fil.
15.	17. X. 1959, București	2	—	S. Pașcovschi (10)	—	—
16.	10. XII. 1964, Odorhei	—	1 ♂ juv.	L. Kováts	Propr. part.	i*
17.	20. XI. 1965, Pecica	2	1 ∅ juv.	?	I.N.C.E.F. St. Timișoara	np** notă de la T. Babuția
18.	1. XI. 1966, Foieni, r. Carei	—	1 ∅	?	Propr. part.	i*
19.	1. XII. 1966, Episcopia Bihor	2	1 ♂ juv.	L. Kováts	Muz. reg. Crișana	notă de la Hamvas Fr. i*

* = haină de iarnă (i); ** = în curs de năpîrlire (np)

2. Din datele precise pe care le avem despre 17 cazuri, cuprinse în tabel, 6 se ivesc în luna octombrie, 5 în luna noiembrie, 4 în luna decembrie, 1 în luna ianuarie, și 1 în luna aprilie. De aici rezultă că pe teritoriul țării noastre, în majoritatea cazurilor, această specie poate fi observată în timpul migrației de toamnă. Din cele 17 cazuri numai unul (16. IV. 1951, — Kohl) aparține migrației din timpul primăverii, fiind, totodată, data cea mai tîrzie de

3. Majoritatea exemplarelor colectate sînt indivizi masculi juvenili.

4. Între exemplarele colectate nu se găsesc indivizi în haine de vară.

5. Tot aici trebuie să menționez că nu dispunem de observații referitoare la iernarea acestor specii în țară.

Din cele prezentate rezultă că datele referitoare la *Gavia stellata* în țara noastră nu sînt suficiente, ca urmare necesită întregirea lor.

BIBLIOGRAFIE

1. M. Băcescu și colaboratorii: *Nomenclatorul păsărilor din Republica Socialistă România*, „Rev. Muzeelor", anul IV, nr. 2, București, 1967, p. 193.
2. J. Frivaldszky — *Aves Hungariae*. Budapest, 1891, p. 159.
3. H. Höhr — *Die Vogelwelt der beiden Kokeltäler in Siebenbürgen*, Hermannstadt, 1940, p. 7.
4. A. Keve — *Nomenclator avium Hungariae*. Budapest, 1960, p. 11.
5. I. Kohl — *Búvorák és bukók Szászrégen-Reghin-környékén*. „Aquila." Tom. 63—74. Budapest, 1957, p. 260.
6. D. Linția — *Catalogul sistematic al faunei ornitologice române*. Timișoara, 1944, p. 132.
7. D. Linția și Al. V. Grossu — *Păsări ichtiofage din fauna R.P.R.* „Natura", București, 1951, nr. 1, p. 62.
8. D. Linția — *Păsările din R.P.R.*, vol. III, București, 1955 p. 206.
9. Gy. Madarász — *Magyarország madarai*. Budapest, 1903 p. 416.
10. S. Pașcovschi — *Oaspeți rari pe un lac din capitală*. „Vînătorul și pescarul sportiv". București, 1960/3, p. 10.
11. V. Székessy — *Fauna Hungariae* — „Aves." Budapest, 1958, p. 2/3.

https://biblioteca-digitala.ro